

JAARVERSLAG 2012

Peace Brigades International - Afdeling Nederland

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting resultaten PBI Nederland	4/5
De cijfers	6
Internationale resultaten	7
Guatemala	8
Christa in Guatemala	9
Colombia	10
Casus David Ravelo Crespo	11
Mexico	12
Nepal	13
Veldonderzoeken	14/15
Kenia	
Honduras	
Indonesië	

Foto voorzijde: vrijwilliger Clara Kooreman tijdens begeleiding van de boerenorganisatie ACWC in Colombia.

“Eén van de meest hoopvolle ontwikkelingen die de strijd voor de rechten van de mens kracht bijzet, is het werk van mensenrechtenverdedigers. Vooral in landen en plaatsen waar mensen bedreigd worden door vervolging, uitsluiting, discriminatie en armoede. Mensenrechtenverdedigers lopen veelal grote risico's en ondervinden gevaar voor leven en vrijheid. De opgave en grote verdienste van PBI is dat zij met haar vrijwilligers op onbaatzuchtige wijze mensenrechtenverdedigers terzijde staat, juist in landen en gebieden waar menselijke solidariteit en nabijheid als een kostbaar goed ervaren wordt.”

Prof. Dr. Th. van Boven, emeritus hoogleraar internationaal recht en lid van het Comité van Aanbeveling van PBI Nederland

Geachte relatie,

In 2012 heeft Peace Brigades International, afdeling Nederland (PBI Nederland) zich onverminderd ingezet voor de bescherming van mensenrechtenverdedigers. Onontbeerlijk hierbij was de steun van onze vrijwilligers, donateurs en ons netwerk in Nederland.

De inzet van vrijwilligers, medewerkers en betrokkenen leidde tot vele activiteiten in 2012. We hebben vijf bezoeken gehad uit onze projectlanden; vier mensenrechtenverdedigers die door PBI worden begeleid en een teamcoördinator van PBI Mexico. Tweemaal is er een Human Rights Café georganiseerd. Meerdere keren heeft PBI Nederland een beroep op het steunnetwerk gedaan voor verhoogde alertheid of directe actie naar aanleiding van bedreigingen aan mensenrechtenverdedigers. Daarnaast waren we medeondertekenaar van het Nederlands Actie Plan voor VN Veiligheidsraad Resolutie 1325 voor Vrouwen, Vrede en Veiligheid. In totaal waren zes mensen vanuit Nederland actief in de projectlanden en onderzoekscomités en vele vrijwilligers droegen bij aan het werk vanuit Nederland. Hierover en meer kunt u lezen in dit jaarverslag.

Het is inspirerend om dit werk in 2013 voort te kunnen zetten.
Wij danken u voor iedere vorm van ondersteuning die u hierbij geeft!

Janine Tijhoff
Voorzitter bestuur Peace Brigades International - Afdeling Nederland

Over Peace Brigades International

PBI zendt getrainde vrijwilligers vanuit de hele wereld uit naar landen waar mensenrechtenverdedigers onder grote druk staan en soms zelfs met de dood bedreigd worden. Deze vrijwilligers bieden beschermende begeleiding aan deze mensenrechtenverdedigers. Daarnaast onderhoudt PBI een uitgebreid internationaal steunnetwerk. In geval van misstanden houdt PBI dit steunnetwerk op de hoogte en vraagt om verhoogde alertheid of diplomatieke actie. Deze combinatie stelt mensenrechtenverdedigers in staat om op een relatief veilige manier te blijven werken aan de naleving van mensenrechten en gerechtigheid in hun eigen land.

PBI werkt in landen waar personen en gemeenschappen het slachtoffer zijn van een gewapend conflict, intimidatie of onderdrukking. PBI hanteert de principes van geweldloosheid, onpartijdigheid en niet-inmenging. Daarnaast stelt PBI dat duurzame conflicttransformatie alleen kan plaatsvinden wanneer deze gebaseerd is op de overtuiging van de lokale bevolking zelf.

Zestien PBI-landengroepen ondersteunen het werk in de projectlanden, waar PBI Nederland er een van is. Het werk van deze landengroepen is een onmisbare link in de bescherming van de lokale mensenrechtenverdedigers in de projectlanden. Zij werven en trainen vrijwilligers voor de projecten, zorgen voor publieke, politieke en diplomatieke aandacht voor het werk van mensenrechtenverdedigers en werven fondsen voor het werk van PBI.

Uitgave van Peace Brigades International - Afdeling Nederland | Vormgeving: Gijs Koet
Productie: Anja van Balen en Reshma Sookha | Gedrukt door: Drukkerij Tesink, Zutphen | Oplage: 500

Samenvatting resultaten PBI Nederland 2012

PBI in 2012

Er werkten dit jaar 62 vrijwilligers mee aan de directe bescherming van mensenrechtenverdedigers in de projectlanden Colombia, Guatemala, Mexico en Nepal. Wereldwijd ondersteunden honderden geïnspireerde vrijwilligers dit werk. In Honduras, Kenia en Indonesië deed PBI op verzoek van lokale organisaties verkennend onderzoek om te zien of we daar ook veldprojecten kunnen openen of dat op een andere manier aan lokale mensenrechtenverdedigers bescherming geboden kan worden. Een eerste resultaat daarvan is het openen van een project in Kenia in januari 2013.

PBI Nederland bestond in 2012 uit:

- 36 vrijwilligers onderverdeeld in 4 werkgroepen
- 4 vrijwilligers in projectteams Colombia en Guatemala
- 2 vrijwilligers in onderzoekscomités van Honduras en Indonesië
- 2 betaalde coördinatoren (parttime)
- 1 fondsenwerver (parttime, tot 1 juli 2012)
- 1 stagiaire (parttime)
- 7 bestuursleden (vrijwillige functies)
- 12 leden in de Raad van Advies
- 9 leden in het Comité van Aanbeveling

PBI Nederland heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een stevige organisatie. Het jaar 2012 stond voor PBI Nederland in het teken van het vergroten van de zichtbaarheid van de organisatie, het verstevigen van de interne organisatie, een solide financieel beleid en het aanboren van nieuwe bronnen voor financiering. Dit alles om duurzaam te kunnen bijdragen aan de doelstelling van PBI.

Promotie en zichtbaarheid

PBI Nederland verzorgde in 2012 door middel van verschillende kanalen voorlichting over het werk van PBI. Viermaal verspreidde

PBI een digitale nieuwsbrief (tweemaal extern, tweemaal intern) en tweemaal het magazine Peaces. Op de website verschenen wettelijk nieuwsberichten over actuele thema's in de landen waar PBI actief is en over de situatie van mensenrechtenverdedigers in het algemeen. Daarnaast organiseerde PBI Nederland twee Human Rights Café's, waar dit jaar de thema's 'Gedwongen Verdrijvingen in Guatemala' en 'Activist en Vrouw in Nepal' aandacht kregen. Tijdens de Jaardag heeft PBI Nederland aan haar achterban verantwoording afgelegd over de activiteiten in 2011 en vooruitgekeken naar 2012. Zoals elk jaar stond er één thema centraal; dit jaar was gekozen voor 'Mensenrechten: universeel én lokaal?'. Zowel tijdens de Human Rights Café's als bij de Jaardag, verwelkomde PBI Nederland een volle zaal met geïnteresseerden in de Kargadoor te Utrecht.

Naast het informeren van de bestaande achterban, heeft PBI Nederland in 2012 ook voorlichting gegeven aan het bredere publiek. Dit is gedaan middels informatiestands (op het bevrijdingsfestival en culturele zondagen in Utrecht) en de sponsorloop de Heldenrace, waarbij vrijwilligers hun eigen netwerk bij PBI hebben betrokken. Ook sociale media hebben hierin een rol gespeeld. PBI Nederland heeft als doel deze vorm van promotie en zichtbaarheid in 2013 verder uit te breiden.

Werving, training en begeleiding (project)vrijwilligers

In 2012 is eenmaal een informatieavond en eenmaal een trainingsweekend georganiseerd. Doel van deze activiteiten was het informeren en werven van potentiële vrijwilligers voor onze projecten en voor het kantoor van PBI Nederland. Tijdens deze evenementen zijn geïnteresseerden uitvoerig geïnformeerd over het werk van PBI, zodat zij een goede afweging konden maken of werken bij PBI iets voor hen is. Na beide bijeenkomsten besloten meerdere deelnemers te solliciteren bij een project of om actief te worden bij PBI Nederland.

Het aantal plaatsen in internationale teams was beperkt in 2012 ten opzichte van het jaar er voor. Dit had te maken met de sluiting van het Indonesië project in 2011 en het feit dat voor het Nepal project geen nieuwe vrijwilligers aangenomen konden worden (zie pagina 13 voor meer informatie hierover). Gecombineerd met het waarborgen van het internationale karakter van de teams, be-

tekende dit dat er niet meer dan vier mensen via PBI Nederland uitgezonden konden worden naar de projectlanden.

Onderhouden en uitbreiden steunnetwerk

Om internationale druk uit te kunnen oefenen ter bescherming van mensenrechtenverdedigers, heeft PBI Nederland ook in 2012 ervoor gezorgd dat het Nederlandse diplomatieke en politieke steunnetwerk geïnformeerd bleef over de situatie van mensenrechtenverdedigers. Dit deed PBI door middel van informatieverspreiding via email, persoonlijke bezoeken aan politici en NGO-medewerkers en door middel van deelname aan verschillende platforms, zoals het Breed Mensenrechten Overleg en het Colombia platform. PBI Nederland heeft via verschillende kanalen aandacht gevraagd voor de bescherming van specifieke personen die begeleidt worden door PBI, maar ook voor de verbetering van de bescherming van mensenrechtenverdedigers in het algemeen.

Een belangrijk moment in 2012 was het ondertekenen van het Nationale Actieplan voor VN Veiligheidsraad Resolutie 1325 ten behoeve van Vrouwen, Vrede en Veiligheid. Het Nationale Actieplan is gericht op het specifieke thema 'female leadership en political participation' (zie voor meer informatie: www.nap1325.nl). Ter implementatie van de Resolutie en het Actieplan zal PBI Nederland in 2013 extra aandacht vragen voor de beschermingsbehoeften van vrouwelijke mensenrechtenverdedigers.

Fondsenwerving

De afgelopen jaren heeft PBI Nederland schenkingen ontvangen en steun gekregen van een aantal grote fondsen. PBI heeft deze financiële steun ingezet voor de projecten, de internationale organisatie en voor het kantoor van PBI Nederland. In 2012 is er

hard gewerkt om steun ook voor de toekomst zeker te stellen. Er is gekeken naar manieren om de inkomsten meer te spreiden zodat er minder afhankelijkheid is ten opzichte van grote donoren. Verschillende mogelijkheden voor fondsenwerving zijn onderzocht; van crowdfunding tot specifieke doelgroepenbenadering. Een groot succes was de Heldenrace, een sponsorloop voor goede doelen. Achttien vrijwilligers deden mee en samen werd een mooi bedrag van ruim 8000 euro bij elkaar gelopen. Daarnaast schreef PBI Nederland een aantal fondsen aan die activiteiten in Nederland steunen, wat ertoe heeft geleid dat PBI Nederland door negen fondsen is ondersteund in 2012. Ook financierde Amnesty International het project Case for Giving. Dit is een informatiepakket over de mensenrechtenverdedigers die door PBI worden begeleid. Zie pagina 6 in dit jaarverslag voor meer cijfers en uitleg over de inkomsten en uitgaven van PBI Nederland in 2012.

Secretariaat

Het secretariaat van PBI Nederland werd in 2012 bezet door twee parttime coördinatoren, een parttime fondsenwerver (tot juli) en een stagiaire officemanagement. Daarnaast hebben in 2012 in totaal ongeveer negentig personen zich vrijwillig ingezet voor PBI Nederland.

De nieuwe constructie van twee parttime betaalde coördinatoren en een stageplek bleek succesvol en bood de nodige stabiliteit. In verband met deze uitbreiding konden ook meer vrijwilligers geplaatst worden in de werkgroepen van PBI Nederland. Veel van de vrijwilligers waren dan ook een vaste dag per week op het kantoor te vinden. In het najaar is er een bijeenkomst geweest tussen alle vrijwilligers, medewerkers en bestuursleden om de verschillende ideeën en plannen voor 2013 te bespreken. Deze dag was zeer verbindend en inspirerend.

Aandeel in de internationale organisatie

Om op breder vlak samen te werken met andere landengroepen en de projecten van PBI, heeft PBI Nederland de deelname in internationale werkgroepen verhoogd van twee werkgroepen naar vijf werkgroepen. PBI Nederland was al actief in de Country Group Working Group en het Internationale Personeelscomité. In 2012 is dit uitgebreid met deelname aan de werkgroep fondsenwerving, de werkgroep advocacy en de werkgroep die zich bezighoudt met communicatie. Elke werkgroep heeft eens per maand een overleg via internetbellen.

De cijfers

Ondanks de uitdagingen waar PBI Nederland mee te maken had in 2012, is de organisatie gegroeid. Het jaar is met een positief eindresultaat afgesloten, waardoor de reserves aangevuld konden worden.

PBI dankt de groei in inkomsten in 2012 vooral aan:

- een sterke groei van particuliere donateurs, mede dankzij deelname aan de sponsorloop de Heldenrace. Bijdragen van particuliere donateurs (inclusief legaten) waren in 2012 in totaal goed voor meer dan 50% van de totale begroting van PBI Nederland;
- het gemiddeld gedoneerde bedrag van particulieren donateurs dat hoger lag in 2011;
- de steun van meer organisaties en fondsen voor kleinere bedragen ten opzichte van 2011. Ongeveer 45% van de inkomsten van PBI zijn afkomstig van in totaal negen fondsen.

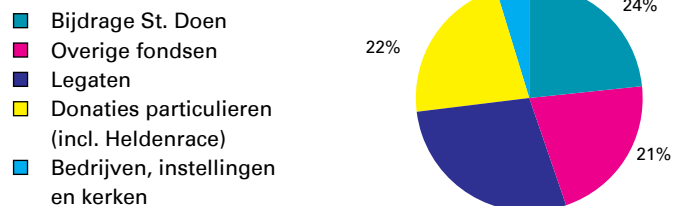
In 2012 zijn de lasten op kantoor gestegen. Dit kwam door een grotere bezetting op het secretariaat, meer vrijwilligers en uitgevoerde activiteiten.

Graag dankt PBI Nederland alle donateurs, fondsen en overige schenkers van harte voor de steun.

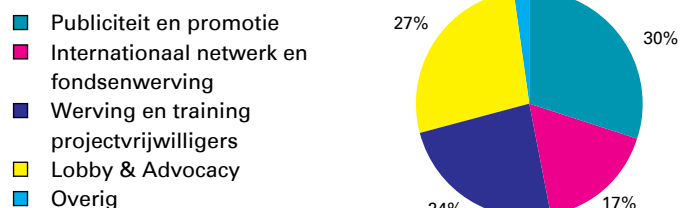
In 2012 ontving PBI Nederland financiële steun van onder andere Stichting Doen, Huisman Vredesfonds, Stichting Jong Blad, ASN Foundation, Stichting Haëlla, Fonds Vredesprojecten, Amnesty International, Oranjefonds, Hartstra Stichting en diverse kerkelijke instanties. Daarnaast is er een totaal van 75.000 euro rechtstreeks bijgedragen aan PBI Colombia vanuit de Nederlandse organisaties Mensen met een Missie en ICCO/Kerk in Actie.

Inkomsten PBI Nederland in 2012

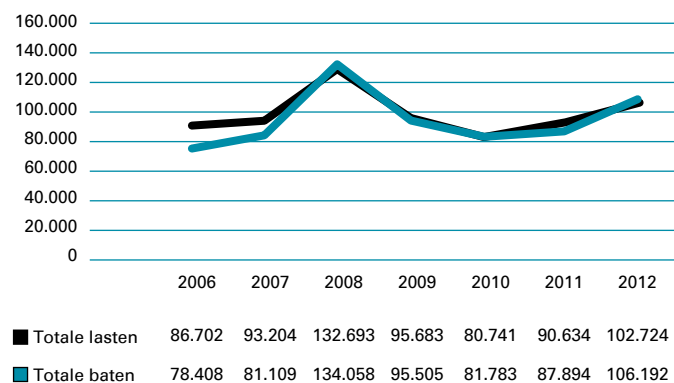

Uitgaven PBI Nederland in 2012

De uitgaven, inclusief loon- en organisatiekosten, zijn geïnclassificeerd volgens de vier kerntaken van PBI Nederland.

Financieel Resultaat PBI Nederland 2006 t/m 2012

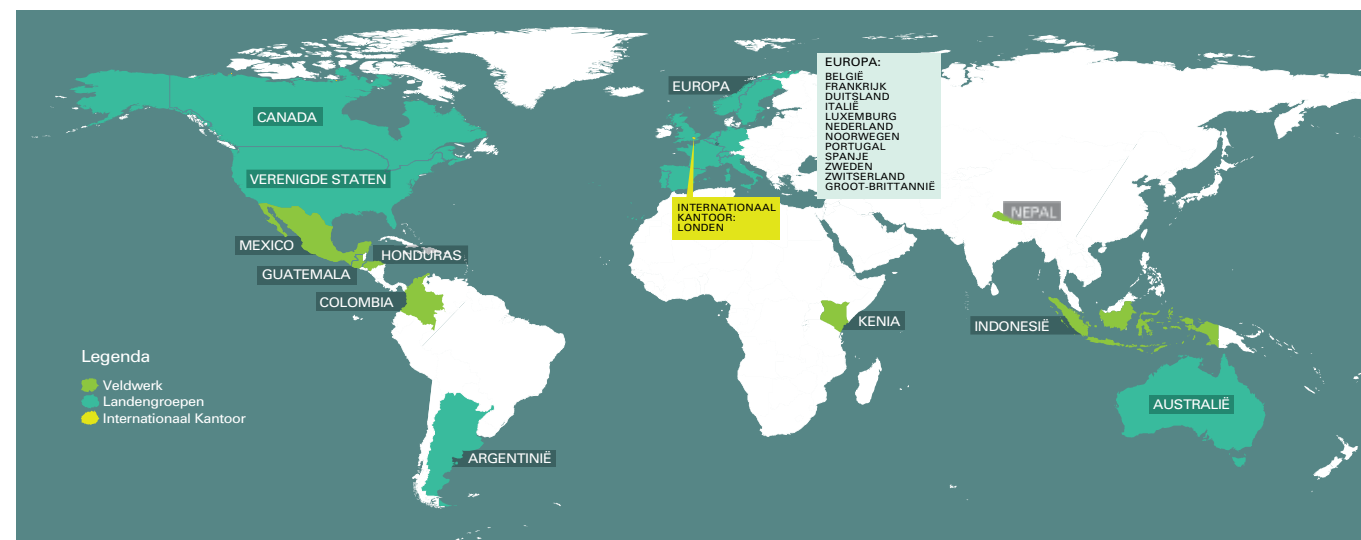
Het uitgebreide financiële jaarverslag is kosteloos opvraagbaar bij het secretariaat van PBI Nederland.

Internationale resultaten

PBI Nederland is onderdeel van een internationale organisatie. In 2012 zetten 16 landengroepen zich in ter ondersteuning van het werk in de vier projectlanden en drie lopende onderzoeken.

Internationaal zijn de volgende resultaten bereikt:

- Fysieke begeleiding en ondersteuning van 130 vrouwen, 183 mannen van 54 organisaties. In totaal hebben we 1.365 dagen fysieke begeleiding geboden. Deze organisaties zetten zich in voor de rechten van duizenden mannen, vrouwen en kinderen die met mensenrechtenschendingen te maken hebben.
- 1.343 keer heeft PBI een bezoek gebracht aan begeleide organisaties en personen, om morele steun en praktisch advies op het gebied van welzijn en veiligheid te geven.
- Er zijn enkele honderden telefonische contactmomenten geweest met mensenrechtenverdedigers om op de hoogte te blijven van hun situatie.
- PBI observeerde 52 demonstraties ter ondersteuning en begeleiding van de mensenrechtenverdedigers middels geweldloze internationale aanwezigheid.
- Op verzoek van mensenrechtenorganisaties zijn er 48 workshops gegeven op het gebied van veiligheid, die zijn bijgewoond door 388 vrouwelijke en 309 mannelijke mensenrechtenverdedigers. Mensenrechtenverdedigers leerden analyses maken, met stress omgaan en om preventieve maatregelen te nemen.
- In 433 bijeenkomsten met nationale, regionale en lokale overheden is bezorgdheid uitgesproken over de situatie van mensenrechtenverdedigers in de projectlanden.
- Meer dan 35 informatiebulletins en video's zijn uitgebracht met interviews en achtergrondinformatie over de (werk)omstandigheden van begeleide mensenrechtenverdedigers.
- Het internationale steunnetwerk is 15 keer geactiveerd naar aanleiding van serieuze dreigingen aan het adres van mensenrechtenverdedigers die PBI begeleidt.
- 775 bijeenkomsten zijn bijgewoond met het Diplomatic Corps, de VN, andere internationale agentschappen en lokale, nationale en internationale coalities en organisaties.
- Er zijn 26 'speakerstours' georganiseerd voor 13 vrouwelijke en 13 mannelijke mensenrechtenverdedigers. Tijdens een speakerstour vraagt de mensenrechtenverdediger op internationaal niveau aandacht voor hun situatie middels lobbygesprekken en presentaties.

Vrijwilliger Christa Hijkoop (NL) observeert protestmars in Huehuetenango.

Guatemala

Uitgelichte ontwikkelingen 2012

Guatemala staat historisch bekend om de hoge mate van straffeloosheid. Een positieve ontwikkeling in 2012 in dit opzicht is de voortgang van verschillende rechtszaken in verband met oorlogsmisdaden. Zo verscheen in januari 2012 oud-dictator José Efraín Ríos Montt, beschuldigd van genocide en massamoord, voor het eerst voor de rechtbank. Dit was van groot belang voor de nabestaanden, omdat dit erkenning betekende van hun leed en van de verantwoordelijkheid van de hoogste autoriteit voor de gruwelijkheden. Helaas zijn er in 2012 ook negatieve berichten uit Guatemala op het gebied van mensenrechten. Er speelden veel conflicten over landbezit tussen enerzijds grote internationale bedrijven, gesteund door Guatemalteekse autoriteiten, en anderzijds lokale gemeenschappen. Dit conflict ging regelmatig gepaard met criminele activiteiten, intimidaties, bedreigingen en (pogingen tot) moord, vaak met mensenrechtenverdedigers als slachtoffers. Dieptepunten in 2012 waren de moord op mensenrechtenverdediger Andrés Francisco Miguel in Barillas in mei, de tot op heden onopgeloste aanslag op Yolanda Oqueli uit San

Feiten en cijfers 2012

- Er zijn 61 mensenrechtenverdedigers begeleid van 11 (boeren)organisaties in Guatemala.
- In totaal hebben 18 actieve vrijwilligers een jaar lang het PBI team van 9 mensen gevormd. Twee van hen waren uitgezonden vanuit PBI Nederland: Christa Hijkoop en Valdivia Moutawali.
- Er zijn 305 gevallen van agressie tegen mensenrechtenverdedigers geregistreerd, waarvan 60% gericht op beschermers van inheemse rechten, het milieu en duurzame ontwikkeling.

José del Golfo in juni en de buitenrechtelijke executie van zes personen die deelnamen aan een manifestatie in Totonicapán in oktober.

PBI in Guatemala

PBI werkte in Guatemala tussen 1983 en 1999 en heropende het project in 2002. Gedurende 2012 heeft PBI onder andere de mensenrechtenadvocaat Édgar Fernando Pérez Archila intensief begeleid. Hij vertegenwoordigt de slachtoffers van misdaden die zijn begaan tijdens de burgeroorlog. Daarnaast heeft PBI in heel Guatemala begeleiding geboden aan verdedigers van landrechten en natuurlijke hulpbronnen. Wegens een toename van de intimidaties en bedreigingen aan het adres van de boerenorganisaties UVOC (Unión Verapacense de Organizaciones Campesinas) en CCCND (Coordinadora Central Campesina Chortí Nuevo Día) heeft PBI in 2012 de begeleiding aan deze organisaties geïntensifieerd.

In 2012 heeft PBI Guatemala diverse nieuwe aanvragen voor begeleiding ontvangen. In november is een aanvraag geaccepteerd van geweldloze actiegroepen uit de dorpen in San José del Golfo en San Pedro Ayampuc. Zij verzetten zich tegen het gebrek aan onafhankelijke en volledige informatievoorziening over een goudmijnbouwproject in hun leefgebied en het uitblijven van een referendum over de komst van de mijn.

Activiteiten in Nederland

In februari 2012 waren de mensenrechtenverdedigers Mauro Cotzajay en de advocate Carmela Curup als afgevaardigden van twaalf gemeenschappen van San Juan Sacatepéquez in Europa voor een speakerstour. In Guatemala zetten zij zich in voor inspraak over de bouw van een open cementmijn in hun leefgebied, waardoor zij te maken kregen met ernstige intimidaties en mishandeling. Ook tijdens deze tour door Europa voelden zij zich onveilig vanwege de aanwezigheid en inmenging van Guatemalteekse vertegenwoordigers van de cementmijn tijdens een openbare bijeenkomst in Zwitserland. Desondanks hebben ze in Nederland een openbare lezing willen geven en hebben ze gesprekken gevoerd met NGO's zoals Hivos, Amnesty International en Lawyers for Lawyers. Daarnaast zond Radio Wereldomroep een interview van twintig minuten uit met Mauro en Carmela.

Op 24 mei 2012 was er een Human Right Café georganiseerd met als thema 'Vermist - Gedwongen Verdwijningen in Guatemala'. Op deze avond verzorgde zowel PBI als een externe expert lezingen, waarop discussie volgde met de bezoekers.

Christa in Guatemala

Christa Hijkoop was gedurende heel 2012 projectvrijwilliger in Guatemala. Zij schreef hierover het volgende.

Het werk

Het werk is inhoudelijk enorm afwisselend. Variërend van een uur tot een week begeleid je mensenrechtenverdedigers fysiek bij activiteiten die uiteenlopen van dorpsbijeenkomsten tot aan rechtszaken of demonstraties. Je analyseert en evalueert begeleidingen en nieuwe aanvragen voor begeleiding. Je spreekt af met autoriteiten van het 'laagste' lokale tot het 'hoogste' internationale niveau om hen te informeren over de situatie van door PBI begeleide mensenrechtenverdedigers en om je bezorgdheid hierover te uiten. Daarnaast ben je ook verantwoordelijk voor het schrijven van periodieke publicaties, het beantwoorden van de deurbel, telefoon en e-mail, het voorbereiden, leiden en/of notuleren van vergaderingen en ook het huishouden. Heel belangrijk is ook het goed inwerken van nieuwe collega's.

De werkwijze van PBI

Ik beschouw het als heel waardevol dat alles in teamverband is georganiseerd, omdat iedereen andere kwaliteiten heeft en je daarmee als team en als organisatie een stuk sterker staat dan wanneer 'ieder voor zich' zou werken. Ook ben ik ervan overtuigd dat je in groepsverband vaak komt tot goede beslissingen omdat iedereen zijn of haar visie kan inbrengen en je op basis van veel verschillende invalshoeken beslissingen neemt.

Voor de veiligheid van PBI is het cruciaal om uitsluitend op aanvraag te werken. Hierdoor ben je altijd als genodigde aanwezig in de rol van begeleider of observator en kun je altijd rekenen op een lokaal steunnetwerk van organisaties, mensenrechtenverdedigers en hun omgeving. Er is dus sprake van een wederkerige relatie. Mensenrechtenverdedigers vinden het prettig als je over een internationaal netwerk beschikt, maar géén paternalistische houding aanneemt ten opzichte van hen. Daarom zoeken zij graag de steun van PBI en geven zij aan zich gesterkt te voelen door PBI's aanwezigheid. Autoriteiten weten dit ook en proberen PBI soms wel in een hoekje te duwen, omdat ze liever geen internationale blik op hen gericht zien. Tegelijkertijd hebben ze geen gegronde reden om ons zwart te maken. De aanwezigheid van PBI maakt het voor autoriteiten moeilijker om onder hun verantwoordelijkheid

Vrijwilliger Christa Hijkoop (NL) tijdens bezoek met EU-delegatie aan lokale gemeenschap.

voor het waarborgen van de mensenrechten uit te kunnen komen.

In Retro

Mijn uitzending naar PBI Guatemala was leerzaam, afwisselend, interessant, intensief, nuttig en zwaar. Het is een jaar geworden dat ik niet meer zal vergeten. Ik heb veel ervaring en kennis opgedaan waar ik de rest van mijn leven profijt van verwacht te hebben. Bijvoorbeeld over spanningsvelden in mensenrechten, groepsdynamiek in een team waar je mee woont en werkt en hoe mensen elkaar het leven zuur kunnen maken, maar ook hoeveel zij voor elkaar kunnen betekenen als zij zich voor elkaar inzetten. Tenslotte heb ik veel geleerd over mezelf, wat wel en niet bij me past qua overtuigingen, werkzaamheden en werkwijzen, waar mijn grenzen liggen en wat mijn sterke en zwakke punten zijn. Ik blijf graag op een of andere manier betrokken bij PBI, want ik sta nog steeds achter PBI's gedachtegoed en filosofie.

Christa Hijkoop

Vrijwilliger Clara Kooreman (NL) tijdens begeleiding aan de boerenorganisatie ACWC in Colombia.

Colombia

Uitgelichte ontwikkelingen 2012

Colombia heeft in 2012 in het teken gestaan van een aantal positieve initiatieven. Een voorbeeld hiervan is de vredesonderhandelingen tussen de Colombiaanse overheid en de FARC die in november van start gingen. Ook is de overheid begonnen met de implementatie van de 'landteruggave en slachtofferwet', zodat ontheemden hun land terug kunnen krijgen.

Echter is de situatie van mensenrechtenverdedigers in 2012 helaas niet verbeterd. Uit een rapport van 'Somos Defensores' blijkt dat intimidaties, bedreigingen en aanvallen op mensenrechtenverdedigers in 2012 zelfs met 49% zijn gestegen ten opzichte van 2011. In 2012 zijn er 69 mensenrechtenverdedigers vermoord, 202 bedreigingen geuit en hebben er 357 aanslagen plaatsgevonden op mensenrechtenverdedigers, aldus het rapport.

Feiten en cijfers 2012

- PBI Colombia bestond uit 4 teams: Bogotá, Cali, Barrancabermeja en Urabá.
- Er waren 34 vrijwilligers actief in Colombia. Twee van hen zijn uitgezonden via PBI Nederland: Clara Kooreman en Hendrine Rotthier.
- Er zijn in totaal 148 mensenrechtenverdedigers begeleid. Zij maakten onderdeel uit van 13 organisaties en een gemeenschap in Urabá.

PBI in Colombia

PBI is sinds 1994 werkzaam in Colombia. In 2012 heeft PBI veelvuldig internationaal aandacht gevraagd voor de veiligheid van kwetsbare gemeenschapsleiders die opkomen voor landeigendomsrechten. Dat deed PBI bijvoorbeeld naar aanleiding van de moord op gemeenschapsleider Manuel Ruiz. Hij was actief betrokken bij het proces van landteruggave met betrekking tot de Curbaradó en Jiguamiandó delta. In maart 2012 werd hij vermoord aangetroffen in de Curbaradó rivier, samen met zijn vijftienjarige zoon Samir. Daarnaast heeft PBI de Colombiaanse overheid aangesproken op haar verantwoordelijkheid voor het garanderen van een eerlijk proces voor David Ravelo Crespo, een mensenrechtenverdediger die in december 2012 tot meer dan achttien jaar celstraf is veroordeeld (zie tegenoverliggende pagina).

In 2012 heeft PBI Colombia moeten bezuinigen. Om in de ingewikkelde politieke situatie in Colombia haar impact te kunnen behouden, heeft PBI in 2012 een herstructurering van de teams ingezet. Naast het kantoor in Bogotá, worden zodoende vanaf januari 2013 de activiteiten uitgevoerd door twee lokale teams: in Barrancabermeja en in Urabá.

Activiteiten in Nederland

In november 2012 kwamen drie mensenrechtenverdedigers uit Colombia naar Nederland voor een speakerstour: Judith Maldonado Mojica, advocate en directrice van het advocatencollectief 'Colectivo de Abogados Luís Carlos Pérez' (CCALCP), Claudia Marcela Castellanos Acosta, antropologe en expert in mijnbouw en milieurechten en werknemer bij CCALCP en Mauricio Sanchez, leider van een boerenorganisatie die zich inzet voor mijnwerkers in de regio Guamacó (Aheramigua). De instanties en organisaties die zij tijdens hun bezoek hebben bezocht varieerden van ministeries, het Internationaal Strafhof tot organisaties als Amnesty International, Transnational Institute, SOMO en Mensen met een Missie. Daarnaast nam PBI deel aan het Colombia Platform en was actief in de Colombia landengroep van het Nationaal Actie Plan 1325.

Helaas heeft PBI Nederland meerdere malen een beroep moeten doen op het steunnetwerk voor Colombia om hen op de hoogte te stellen van verslechterde situaties en aan te dringen op diplomatieke stappen ter bescherming van hun rechten. PBI deed dit bijvoorbeeld naar aanleiding van de moord op Manuel Ruiz en de veroordeling op David Ravelo Crespo.

Casus David Ravelo Crespo

David Ravelo Crespo is een mensenrechtenverdediger in Colombia. Hij zet zich al meer dan 35 jaar in voor de naleving van de mensenrechten. Sinds september 2010 zit hij gevangen wegens verdenking van betrokkenheid bij een moord en in december 2012 werd hij veroordeeld voor meer dan achttien jaar celstraf. Zelf zegt hij onschuldig te zijn en hij vermoedt dat het een manier is om hem van zijn werk te weerhouden. Voordat hij gevangen genomen werd, documenteerde hij mensenrechtenschendingen, begeleidde hij slachtoffers en gaf hij workshops over mensenrechten. Hij heeft zich altijd kritisch uitgelaten over vermeende mensenrechtenschendingen gepleegd door paramilitairen en medewerkers van de staat, en de straffeloosheid die met deze schendingen gepaard gaat.

Een eerlijk proces?

Volgens diverse nationale en internationale mensenrechtenorganisaties zoals Protection International, UK Lawyers Group en Front Line Defenders, wordt het recht op een eerlijk proces geschonden in de zaak van David. Ook de advocaat van David, Alirio Uribe, wijst op de vele onrechtmatigheden in deze zaak en is in hoger beroep gegaan. Volgens Alirio is de zaak tegen David een duidelijk voorbeeld van een poging het werk van mensenrechtenverdedigers tegen te werken.

"Al zit ik in een gevangenis, het houdt me niet tegen mijn werk te blijven doen als mensenrechtenverdediger. Ik ga verder met het verdedigen van de rechten van gevangenen en hun families, want dat is wat ik altijd heb gedaan en waar ik goed in ben. Het is mijn roeping om deze mensen te dienen."

David Ravelo Crespo, mensenrechtenverdediger in Colombia

Steun van PBI aan David en Alirio

PBI begeleidt David, zijn advocaat Alirio en collega's van beide sinds de jaren negentig en brengt de zaak van David onder de aandacht bij de internationale gemeenschap door middel van lobbyactiviteiten. Daarnaast is de morele steun die PBI biedt erg belangrijk voor hen om door te gaan. PBI bezoekt David elke twee weken in de gevangenis en is aanwezig bij alle hoorzittingen.

"De beschermende begeleiding van PBI heeft ervoor gezorgd dat er geen mensenrechtenverdedigers meer worden vermoord van onze organisatie. Het politieke gewicht van PBI is veel effectiever dan dat van een bodyguard. In de rurale gebieden heb je niks aan een gewapende bodyguard, want ze hebben niet het politieke gewicht dat PBI wel heeft. De politieke lobby en het steunnetwerk van PBI maakt echte bescherming mogelijk die de staat ons niet biedt."

Franklin Castañeda van de mensenrechtenorganisatie 'Comité de Solidaridad con los Presos Políticos' (CSPP) in Colombia

PBI vrijwilliger met een mensenrechtenverdediger in Mexico.

Mexico

Uitgelichte ontwikkelingen 2012

Mexico had te maken met veel onrust in 2012. Een voorbeeld hiervan was het studentenprotest naar aanleiding van de presidentsverkiezingen. De protesten tegen presidentskandidaat Peña Nieto zijn een reactie op zijn ingrijpen bij de rellen in Atenco in 2006 als gouverneur van deze deelstaat. Bij de rellen was sprake van vermeende schendingen door politie en leger, zoals

Feiten en cijfers

- Er zijn 57 beschermende begeleidingen uitgevoerd bij 10 organisaties die PBI reeds begeleidde, door 9 internationale vrijwilligers. Daarnaast heeft PBI Mexico 62 begeleidingen uitgevoerd in de onderzoeksregio's.
- Er zijn 53 vergaderingen van 10 begeleidde organisaties bijgewoond, 126 bij andere organisaties.
- Er zijn 154 gesprekken gevoerd met autoriteiten in Guerrero en Oaxaca, en 25 met autoriteiten in de regio's van de verkenningsmissie.
- Er zijn 1 bulletin, een 'speciale publicatie', 12 informatiepakketten, 1 jaarverslag, 64 nieuwsberichten en een film uitgebracht.
- Er zijn 10 workshops over veiligheid en bescherming gegeven met ondersteuning van PBI.

ernstig geweld, mishandeling en verkrachting. Na Peña Nieto's betwiste verkiezingsoverwinning in december 2012 heeft zijn regering zich gecommitteerd aan de implementatie van de in april 2012 aangenomen Wet ter Bescherming van Mensenrechtenbeschermers en Journalisten. Dit is een belangrijke mijlpaal, aangezien mensenrechtenverdedigers (met steun van PBI) zich jaren hebben ingezet voor een dergelijk beschermingsmechanisme.

Mexico is echter nog niet vrij van mensenrechtenschendingen. Zo heeft het Comité tegen Marteling van de Verenigde Naties het land ter verantwoording geroepen vanwege de problematiek van 'gedwongen verdwijningen', straffeloosheid en de behandeling van migranten.

PBI in Mexico

PBI werkt in Mexico sinds 1999. De laatste jaren kwamen er uit verschillende regio's in toenemende mate verzoeken voor de begeleiding van PBI. Daarom zijn in 2012 onderzoeksmisssies gedaan naar de mogelijkheid van extra begeleiding in vijf Mexicaanse deelstaten. Dit leidde tot de opening van een derde kantoor in de deelstaat Chihuahua, van waaruit PBI mensenrechtenverdedigers zal begeleiden in zowel Chihuahua als Coahuila. Op de Internationale dag van de Mensenrechten in december 2012, lanceerde PBI Mexico de film "De plicht te beschermen" en organiseerde een forum over dit onderwerp. Ook in 2013 zal PBI Mexicaanse mensenrechtenverdedigers blijven ondersteunen bij het proces ter implementatie van de Wet ter Bescherming van Mensenrechtenbeschermers en Journalisten.

Activiteiten in Nederland

In 2012 zijn twee bezoeken vanuit Mexico aan Nederland georganiseerd ter ondersteuning van het werk in Mexico. In mei 2012 kwam Sierra Schraff Thomas, de teamcoördinator van PBI Mexico naar Nederland. Zij werd geïnterviewd door de Radio Wereld-omroep en bezocht het PBI kantoor in Utrecht om ervaringen en informatie uit te wisselen. In augustus 2012 kwamen Alba Cruz (Mexicaanse advocate) en Silvia Vázquez (van de organisatie Comisión Mexicana de Defensa y Promoción de los Derechos Humanos – CMDPDH) naar Europa voor een speakerstour. Beide vrouwen worden door PBI Mexico begeleid, en waren nu in Nederland voor afspraken met medewerkers van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, politici en medewerkers van NGO's.

Nepal

Uitgelichte ontwikkelingen 2012

Door het onderlinge wantrouwen tussen de belangrijkste politieke partijen verliep het vredesproces traag. Ook werd hierdoor de realisering van een nieuwe grondwet en de installatie van een Waarheids- en Verzoeningscommissie ondermijnd. Eind mei 2012 is de uiterlijke deadline verstreken voor de grondwetgevende vergadering. Sindsdien is de regering demissionair en moeten nieuwe verkiezingen worden uitgeschreven. Het uitblijven van de grondwet en de impasse tussen de heersende partijen zou catastrofale gevolgen kunnen hebben voor Nepal en de mensenrechtensituatie. De vrees voor algehele amnestie voor schenders van mensenrechtenverdedigers is toegenomen nadat bekend werd dat de voorgenomen oprichting en installatie van de Waarheids- en Verzoeningscommissie hiertoe de mogelijkheid biedt. Dit heeft geleid tot fel protest van nationale en internationale mensenrechtenverdedigers en van de internationale gemeenschap.

PBI in Nepal

PBI is sinds 2005 werkzaam in Nepal. Op basis van een strategische heroriëntatie is medio 2012 besloten om de activiteiten in Nepal te herstructureren. De reden hiervoor was tweeledig: enerzijds was er steeds minder vraag naar fysieke beschermende begeleiding en anderzijds is door verschuivende diplomatieke verhoudingen in Nepal begeleiding van PBI en internationale druk vanuit 'het Westen' minder effectief geworden wegens toenemende invloed van China en India. Daarnaast is het voor internationale organisaties lastiger geworden om in gesprek te gaan en contacten te onderhouden met lokale Nepalese autoriteiten. Er is daarom gekozen om de focus te

"Ondanks de uitdagingen en obstakels voor vrouwen in Nepal, blijven we ons inzetten, ook zonder garantie voor onze veiligheid. We roepen de internationale gemeenschap op ons te ondersteunen in capaciteitsvergroting en verbetering van veiligheidsmaatregelen voor de rechten van vrouwen. We blijven hoopvol dat de internationale gemeenschap ons kan blijven ondersteunen, ondanks het feit dat het werk van internationale organisaties als PBI moeilijker is geworden in Nepal."

Shyam Kumari Sah tijdens het Human Rights Café in oktober 2012

verleggen naar lobby en advocacy activiteiten, die door een klein team in Kathmandu worden uitgevoerd. De bestaande contracten voor begeleiding zijn afgebouwd en sinds begin 2013 is er geen team van internationale vrijwilligers meer in Nepal.

Activiteiten in Nederland

In oktober 2012 heeft de Nepalese vrouwelijke mensenrechtenverdedigster Shyam Kumari Sah een speakerstour gedaan door Europa waarin ze ook Nederland aandeed. Gedurende haar verblijf heeft zij gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van Lawyers for Lawyers, ICCO, Global Human Rights Defence, het Ministerie van Buitenlandse Zaken en met Tweede Kamerlid Harry van Bommel van de SP. Daarnaast heeft PBI Nederland een Human Rights Café georganiseerd, waar aandacht is gegeven aan uitdagingen van Nepalese vrouwelijke mensenrechtenverdedigers. Op deze avond ging Shyam Kumari Sah met het publiek in gesprek over dit onderwerp. Daarnaast is er een artikel over haar werk verschenen in het NRC Handelsblad.

Feiten en cijfers 2012

- Er waren 10 vrijwilligers in Nepal, die een veertigtal mensenrechtenverdedigers ondersteunden.
- PBI Nepal publiceerde het rapport "Between Rock and Hard Places: The situation of WHRD in Dhanusha District, Nepal" en produceerde de film "Carrying the ideal", over de situatie van vrouwelijke mensenrechtenverdedigers in het zuiden van Nepal.

PBI veldonderzoeken

In 2012 heeft PBI onderzoek verricht in Kenia, Honduras en Indonesië.

Kenia

De afgelopen twintig jaar is Kenia langzaam aan gedemocratiseerd en het land is inmiddels één van de Afrikaanse landen die een positieve economische ontwikkeling meemaakt. Na de verkiezingen in 2007 laaide heftig geweld op in Kenia, als gevolg van ontevredenheid van – met name – de jeugd over corruptie, het gebrek aan eerlijke kansen en de heersende armoede. In 2012 leefde de vrees dat hetzelfde patroon zich zou herhalen tijdens de verkiezingen in 2013.

PBI opent kantoor in Kenia

In 2011 en 2012 werd er diepgaand onderzoek verricht naar de situatie van mensenrechtenverdedigers in Kenia. Uit deze onderzoeken is gebleken dat er behoefte is aan beschermende begeleiding. Met name de vrees voor herhaling van het geweld tijdens verkiezingen, heeft meegespeeld in de motivatie voor het openen van een project in Kenia. De eerste voorbereidingen voor het opzetten van een kantoor in Nairobi zijn in 2012 opgestart, en in januari 2013 zijn vier ervaren projectvrijwilligers en een coördinator naar Nairobi gezonden.

In Nederland is in 2012 gestart met het opzetten van een steunnetwerk voor Kenia.

PBI vrijwilliger met mensenrechtenverdediger in Nairobi, Kenia.

Achtergrond mensenrechtenverdedigers in Kenia

Er zijn tal van mensenrechtenorganisaties actief in Kenia, vooral in Nairobi, mede gestimuleerd door de steun van internationale ontwikkelingsorganisaties. Zij concentreren zich op gelijke rechten voor vrouwen, op seksuele en reproductieve rechten (dus ook homorechten) en burgerrechten (vrijheid van journalistiek en informatie). Ook worden er getuigenissen verzameld voor het juridisch vervolgen van diegenen die door de Internationaal Strafhof worden aangeklaagd. In verband met deze werkzaamheden hebben deze mensenrechtenverdedigers te maken met bedreigingen en andere vormen van mensenrechtenschendingen. Vooral vrouwelijke verdedigers in de sloppenwijken en rurale gebieden zijn slachtoffer van verkrachting en seksueel geweld. Ook worden mensenrechtenverdedigers gestigmatiseerd en ongegrond aangeklaagd. Hoewel de burgerrechten over het algemeen gewaarborgd zijn door de wetgeving en de staatsinstellingen, worden ze in de praktijk door een tekort aan middelen vaak niet actief beschermd.

Honduras

De staatsgreep van 2009 heeft het werk van mensenrechtenverdedigers in Honduras in toenemende mate bemoeilijkt. In 2010 ontving PBI een officieel verzoek van het 'National Human Rights Platform of Honduras' met de vraag naar internationale waarneming en beschermende begeleiding van mensenrechtenverdedigers. Geweld, corruptie en mensenrechtenschendingen waren in 2012 in Honduras nog altijd aan de orde van de dag.

Onderzoeken

In 2011 vond een eerste onderzoek door PBI in Honduras plaats. De doelen van dit onderzoek waren: kennismaken met mensenrechtenorganisaties, het opbouwen van een netwerk, mensenrechtenverdedigers moreel ondersteunen en het publiceren van een rapport dat de zorgen en behoeften weergeeft in relatie tot het bieden van internationale bescherming en begeleiding. Het rapport benadrukt het risico voor mensenrechtenverdedigers, hun families en de gemeenschap. Het percentage van niet onderzochte misdaden wordt geschat op 98% van het totaal.

Forum over mensenrechten in Honduras, september 2012.

In het najaar van 2012 vond het tweede onderzoek plaats met als doel om op detailniveau inzicht te krijgen in de problematiek van Honduras, als voorbereiding op een mogelijk project van PBI. Tijdens dit tweede bezoek is gesproken met dertig Hondurese mensenrechtenorganisaties, tien internationale organisaties, veertien Hondurese overheidsinstellingen en vijftien vertegenwoordigers van de internationale gemeenschap in Honduras. Als resultaat van dit bezoek is een rapport verschenen getiteld Honduras – De verdediging van de mensenrechten: een risicovolle activiteit.

Conclusie

Uit het onderzoek is gebleken dat mensenrechtenverdedigers in Honduras te maken hebben met een slecht of niet functionerende politie, openbaar ministerie en rechterlijke macht op alle niveau's. Daarnaast bleek dat hun fysieke veiligheid en emotionele integriteit continu in gevaar is door straffeloosheid bij bedreigingen, kidnapping, marteling en moord. PBI deed verder in het rapport enkele aanbevelingen aan de internationale gemeenschap en onderstreepte verschillende aanbevelingen die de VN en andere organisaties hebben gedaan samengebracht. De aanbevelingen van PBI waren gericht op de rol van de internationale gemeenschap in het versterken van de beschermingsmechanismen voor mensenrechtenverdedigers in Honduras.

Op basis van de genoemde onderzoeken is besloten dat PBI in 2013 een project in Honduras zal opstarten.

Indonesië

PBI heeft van 1999 tot begin 2011 in aanvankelijk Oost Timor en later in Indonesië gewerkt. In de laatste jaren van het project waren er teams actief in de hoofdstad Jakarta en in de provincies

Papua en West Papua. Het is op dit moment niet meer mogelijk voor PBI om zelf in deze provincies te werken. Eind 2010 moest de organisatie Papua verlaten vanwege administratieve en politieke druk van de Indonesische regering. In dat jaar vertrokken vrijwel alle internationale organisaties om soortgelijke redenen.

Onderzoek en monitoring

Na dit onvermijdelijke vertrek van PBI uit Indonesië werd binnen PBI een internationale werkgroep opgericht met als doel te onderzoeken op welke andere manieren PBI steun zou kunnen bieden aan de mensenrechtenverdedigers ter plekke. In verschillende fases deed de werkgroep onderzoek naar de behoeften van mensenrechtenverdedigers in de breedste zin van het woord. De situatie van mensenrechtenverdedigers wordt nog steeds in de gaten gehouden. Uit informatie die uit de provincies komt, blijkt dat de mensenrechtensituatie in Papua en West Papua de afgelopen periode onstabiel is geworden en achteruit is gegaan.

Capaciteitsopbouw

In september 2012 gingen twee werkgroepleden naar Indonesië om met verschillende mensenrechtenverdedigers, NGO medewerkers en diplomaten in gesprek te gaan. In samenwerking met partnerorganisaties werd in Jakarta een workshop gegeven over IT-veiligheid en het opzetten van veilige communicatiemiddelen. Ook bleek er vraag naar het ontwikkelen van vaardigheden zoals monitoren, documenteren en het schrijven van rapporten om informatie internationaal te kunnen verspreiden. PBI zal in 2013 verder onderzoek verrichten naar de mogelijkheid om een project te ontwikkelen waarmee aan deze behoeften kan worden voldaan.

Volg PBI Nederland ook op:

peacebrigadesinternational
making space for peace

Oudegracht 36 • 3511 AP Utrecht • 06-16 49 82 21 • info@peacebrigades.nl • Skype: pbi.nl • www.peacebrigades.nl en www.peacebrigades.org
Twitter: @PBINederland • Triodos Bank: NL46 TRIO 0390 5010 34